संस्थाहरुको स्थापना तथा दर्ता सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको "सूर्योदय नगरपालिकाको संघ संस्था दर्ता सम्बन्धी ऐन, २०७४"

नगर सभा बाट पारित मिति :- २०७४\०५\३०
प्रमाणीकरण मिति :- २०७४/६/१

प्रस्तावना : यस नगर क्षेत्रभित्र सामाजिक, आर्थिक, साहित्यिक, बैज्ञानिक, शैक्षिक, बौदिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यवसायिक तथा परोपकारी संस्थाहरुको स्थापना तथा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न नेपालको संविधानको भाग २१८ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन २०७४ तर्जुमा गरी लागु गरिएको छ।

१.संक्षिप्त नाम :- (१) यस ऐनको नाम सूर्योदय नगरपालिकाको संघसंस्था ऐन २०७४ रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२.परिभाषाः- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमाः–

(क) “संस्था” भन्नाले सामाजिक, धार्मिक, साहित्यक, सास्कृकित, बैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, सैद्धान्तिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यावसायिक तथा परोपकारी कार्यहरुको विकास एंव विस्तार गर्ने उले स्थापना भएको संघ संस्था , कलब, मण्डल, परिषद अध्ययनकेन्द्र आदि सम्झनुपर्छ र सो शब्दले मैत्री संघ समेतलाई जनाउछ।

(ख) “नगरपालिका” भन्नाले सूर्योदय नगरपालिकालाई सम्झनु पर्दछ।

(ग) “नगरप्रमुख” भन्नाले सूर्योदय नगरपालिकाको प्रमुखलाई सम्झनुपर्छ।

(घ) “प्रवन्ध समिति” भन्नाले संस्थाको विद्यान अनुसार गठन भएको प्रवन्ध समिति सम्झनुपर्छ।

(ङ) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ।

३. दर्ता नगरी संस्था खोल्न नहुनेः- यस ऐन बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि संस्था स्थापना गर्न हुदैन।

४. संस्थाको दर्ता :- (१) संस्था स्थापना गर्न चाहने कुनै सात जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरुले संस्थासम्बन्धी देहायको विवरण खुलाई संस्थाको विद्यानको एक प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित नगरकार्यपालिका समक्ष निवेदन दिनपर्नेछ।

(क) संस्थाको नामः

(ख) उदेश्यहरु :

(ग) प्रवन्ध समितिका सदस्यहरुको नाम, ठेगाना र पेशा :

(घ) आर्थिक श्रोत :

(ङ) कार्यालयको ठेगानाः

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि नगरप्रमुखले आवश्यक जाँचबुझ गरी संस्था दर्ता गर्न उचित ठानेमा संस्था दर्ता गरी दर्ताको प्रमाण–पत्र दिनेछ।

(३) नगरप्रमुखले कुनै संस्था दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यस्तो सूचना निवेदकलाई दिनुपर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले पैतिस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय उपर नेपाल सरकारले तोकेको अधिकारी समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको उजूर प्राप्त भएपछि नेपाल सरकारले तोकेको अधिकारीले आवश्यक जाँचबुझ गरी त्यस्तो संस्था दर्ता गर्न मनासिव ठहराएमा सो संस्था दर्ता गर्ने नगरप्रमुख आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो आदेश अनुसार नगरप्रमुख संस्था दर्ता गरिदिनु पर्नेछ।

(५) यस दफा अन्तर्गत दिईने प्रमाणपत्रको ढाँचा, अवधि, नविकरण र नविकरण दस्तुर तोकिएबमोजिम हुनेछ।

५. संगठित संस्था मानिनेः - (१) यस ऐन अ न्तर्गत दर्ता भएको प्रत्येक संस्था अविच्छिन्न उत्ताराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ। सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ।

(२) संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र बेचबिखन गर्न सक्नेछ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ र सो उपर पनि सोहि नामबाट नालिस उजुर लाग्नेछ।

६. संस्थाको सम्पत्तिः- (१) संस्थाको सदस्य वा कर्माचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको विद्यान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ति दुरुपयोग गरेमा , कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा नगरकार्यपालिकाले त्यस्तो सम्पत्ति दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राख्नेबाट लिई संस्थालाई फिर्ता बुझाई दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको संस्थाको सम्पत्ति फिता गर्ने गरि नगर कार्यपालिकाले गरेको कारवाहिमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले प्रचलित कानूनले ताकेको पूनरावेदन दिन सक्नेछ।

(३) संस्थाको सदस्य वा कर्माचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको कुनै सम्पत्ति वा लिखित प्रतिष्ठा बिरुद्ध कुनै अपराध वा विराम गरेमा संस्था , संस्थाको कुनै सदस्य वा नगरप्रमुख प्रचलित कानुन बमोजिम मुद्धाको कारबाहि चलाउन सक्नेछ।

७. अघि दर्ता नभई स्थापना भएका संस्थाले दर्ता गर्नेः यो ऐन प्रारम्भ हुन भन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता नभई स्थापना भई रहेका संस्थाले पनि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तिन महिना भित्र यो ऐन बमोजिम बमोजिम दर्ता गराउनु पर्ने छ।

८. संस्थाको उदेश्यहरुमा हेरफेरः (१) संस्थाको उदेश्यहरुमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो संस्थालाई कुनै अर्को संस्था गाभ्न उचित देखेमा सो संस्थाको प्रवन्ध समितिले तत्सम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरि सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्न संस्थाको वि धान बमोजिम साधारण सभा बोलाउनु पर्नेछ।

(२) साधारण सभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरुले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधारण सभाबाट पारित भएको मानिने छ तर सो प्रस्ताव लागु गर्न नगर प्रमुखको पूर्व स्वीकृत लिनु पर्नेछ।

९. हिसाबको बिबरण पठाउनु पर्नेः प्रबन्ध समितिले सामाजिक परिक्षण गरि आफ्नो संस्थाको हिसाबको विवरण लेखा परिक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक बर्ष नगर प्रमुखकँहा पठाउनु पर्नेछ।

१०. हिसाब जाँच गर्ने :- (१) नगर प्रमुखले आवस्यक देखेमा संस्थाको हिसाब आफुले नियुक्ति गरेको कुनै अधिकृत वा पदाधिकारीद्वारा जाँच गराउन सक्नेछ।

(२) उफदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गराए बापत नगर प्रमुखले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको संस्थाको मौजात रकमको सयकडा पाँच प्रतिशतमा नबढाई आफूले निर्धारित गरेको दस्तुर असुल गरि लिन सक्नेछ।

(३) हिँसाब जाच गर्ने अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरु वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु संस्थाको पदाधिकारी , सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ।

(४) हिसाब जाच गर्ने अधिकृतले नगर प्रमुखले तोकिको म्याद भित्र हिसाब जाँचको प्रतिवेदन नगर प्रमुख समक्ष पे ग र्नुपर्नेछ र सो प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको कुनै सम्पत्ति सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी सदस्य वा कर्माचारीले हिनामिना गरेको , नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने नगर प्रमुखलाई लागेमा निजले त्यस्तो पदाधिकारी , सदस्य वा कर्माचारीबाट सो हानि नोक्सानी असुल गर्न प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाहि चलाउन सक्नेछ।

तर प्रचलित कानुनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानुन बमोजिम मुद्धा चलाउन लगाउनेछ।

११.निर्देशन दिनेः - संघीय वा प्रादेशिक सरकार ले संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना ग र्नु सम्बन्धित संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।

१२. दण्ड सजायः - (१) दफा ३ बमोजिम दर्ता नगराई संस्था स्थापना गरेमा वा दफा ७ बमोजिम दर्ता नगरी संस्था सञ्चालन गरेमा त्यस्ता संस्थाको प्रवन्ध समितिका सदस्यहरुलाई नगर प्रमुखले जनहि दश हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(२) दफा ९ बमोजिम हिसाबको विवरण नपठाएमा प्रवन्ध समितिका सदस्यलाई नगर प्रमुखले जनहि तिन हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ। तर कुनै सदस्यले दफा ९ उल्लघन हुन नदिन सकभर प्रयत्न गरेको थियो भन्ने सन्तोष हुने प्रमाण पेश गर्न सकेमा निजलाई सजाय गरिने छैन।

(३) दफा १० को उफादफा (३) बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्भित अधिकृत वा पदाधिकारीले मागेको विवरण तथा कागज पत्रहरु वा सोधेको प्रश्नको नदिने सम्बन्धित पदाधिकारी, सदस्य वा कर्माचारीलाई नगर प्रमुखले एक हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(४) दफा ८ बमोजिम नगर प्रमुखको स्वीकृति नलिइए संस्थाको उदेश्यमा हेरफेर गरेमा वा अ र्को संस्थासँग गाभेमा वा संस्थाले आफ्नो उदेश्यको प्रतिकुल हुनेगरि काम कारबाहि गरेमा वा संघीय वा प्रादेशिक सरकार ले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा नगरप्रमुखले त्यस्तो संस्थाको दर्ता निलम्वन वा खारेज गर्न सक्नेछ।

१३. पुनरावेदन :- दफा १२ बमोजिम नगर प्रमुखले गरेको अन्तिम निर्णय उपर ३५ दिन भित्र तोकिएको अदालतमा पुनरावेदन लाग्नेछ।

१४. संस्थाको विघटन र त्यस्को परिणामः- (१) संस्थाको विद्यान बमोजिम कार्य संचालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवस संस्था विघटन भएमा त्यस्तो संस्थाको जायजेथा नगरकार्यपालिकामा सर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको संस्थाको दायित्वको हकमा सो संस्थाको जाय जेथाले थामेसम्म त्यस्तो दायित्व नगरकार्यपालिकाले व्यहोर्ने छ।

१५. नियम बनाउने अधिकार :- यस ऐनको उदेश्य कार्यन्वयन गर्न नगरकार्यपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ।

१६. अधिकार प्रत्यायोजन :- यो ऐन वा यस ऐन अन्र्तगत बनेको नियम बमोजिम प्राप्त अधिकारहरुमध्ये सवै वा कुनै अधिकार नगरप्रमुखले आफू मुनिका पदाधिकारी वा कूनै अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ

१७. अन्य नेपाल ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नुपर्ने : - कुनै संस्थाको दर्ता वा स्थापना गर्ने सम्बन्धमा अर्को नेपाल ऐनमा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा यस ऐनमा अन्यन्त्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि त्यस्तो संस्था सोहि ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नुपर्नेछ।

१८. खारेजी र बचाँउः-(१) संघीय वा प्रदेशिक व्यवस्थापीकाले निर्माण गरेकोकानून विपरित भऐका दफा सोही अनुसार खारेज वा परिमार्जन हुने छन्।

(२) यस कानून लाई प्रतिस्थापन हुने गरि अर्को कानून बनेर लागु नभए सम्म यसै कानून अनुसार भए गरेको मानिने छ।

(३) संघ संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अनुसार दर्ता भई सूर्योदय नगरपालिका को क्षेत्र भित्र कार्यक्षेत्र रहने गरि गठन, संचालन भै रहेका संघ संस्था यसै ऐन अनुसार दर्ता भएको मानिनेछ।